

**Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
w Karniowicach**

PIELEGNACJA

ROŚLIN POKOJOWYCH

Karniowice 2008

Opracowanie:

**Dział Gospodarstwa Wiejskiego i Agroturystyki
MODR Karniowice**

Literatura:

1. David Longan - „Pielęgnacja roślin pokojowych”. Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne. Warszawa 1993.
2. Janina Wolińska - „Wiszące ogródki”. Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne. Warszawa 1988.
3. www.ogrody.wirtua.net
4. http://swiatkwiatow.atspace.com/kwiaty_doniczkowe/opis_kwiatow.html

Pielęgnacja roślin

Wnętrze ozdobione roślinnością, jest nie tylko bardziej atrakcyjne pod względem estetycznym, ale również pod względem zdrowotnym.

Kompozycje roślinne dopasowane do wystroju i przeznaczenia wnętrz, dobrze wypielęgnowane i zdrowe stają się bardzo ważnym elementem dekoracyjnym pomieszczeń podnoszącym ich prestiż. Bogactwo form roślinnych oraz donic dodaje możliwość kreowania niepowtarzalnego klimatu i atmosfery.

Rośliny posiadają zdolność do ujemnej jonizacji powietrza, co zapewnia utrzymanie korzystnego mikroklimatu pomieszczeń (cecha szczególnie istotna w pomieszczeniach biurowych). Rośliny doniczkowe oczyszczają powietrze ze szkodliwych substancji emitowanych m. in. przez materiały budowlane oraz z dymu papierosowego. Zieleń we wnętrzach działa uspokajająco i jest korzystna dla wzroku (zwłaszcza dla osób pracujących przy komputerach), korzystnie wpływa na samopoczucie i poprawia komfort życia.

Pamiętając o tym, że w naturze rośliny nie rosną w pojemnikach, musimy od czasu do czasu przeprowadzać pewne zabiegi dla ich zdrowia i regulujące wzrost. Pierwszym z nich jest przesadzanie roślin, zapewniając zdrowy system korzeniowy.

Przesadzanie i rozmnażanie

W miarę wzrostu korzenie rozrastają się, zużywając składniki pokarmowe, niezbędne staje się wtedy przesadzenie rośliny. Te młode powinny być przesadzane co roku, a starsze - zwłaszcza duże, co 3-4 lata. Przesadzamy też, gdy zauważymy przerost korzeni lub gdy roślina potrzebuje zmiany podłoża z powodu choroby. Najodpowiedniejszą porą jest wczesna wiosna - koniec lutego, początek marca. Przygotowujemy doniczki mniej więcej o średnicy 2 cm większe oraz świeże podłoże. Przed zabiegiem najlepiej jest dzień wcześniej podlać, co ułatwi wyjęcie rośliny. Pamiętajmy, że po przesadzeniu odczekujemy miesiąc z nawożeniem. Na dno nowej doniczki układamy drenaż np. z połączonych starych doniczek, sypimy warstwę ziemi, na to węgla drzewnego, umieszczamy centralnie roślinę i dosypujemy podłoża. Po przesadzeniu dbamy, aby roślina miała trochę mniej światła, dużo wilgoci (spryskiwanie) Interesującym zajęciem wiosennym jest rozmnażanie, dzięki czemu możemy wzbogacić naszą kolekcję. Najpopularniejsze metody rozmnażania to:

Sadzonki wierchołkowe i z półdrewniałych pędów

Wybieramy zdrowe pędy, tnjemy ostrym nożem na długość ok. 10 cm poniżej węzła pędu. Usuwamy dolne liście, wkładamy do podłoża, ugniatamy, podlewamy, przykrywamy torebką foliową na 2 tygodnie i ustawiamy w słabo oświetlonym miejscu. Do jednej doniczki możemy włożyć kilka sadzonek.

Sadzonki liściowe

Metodę tą stosujemy do rozmnażania np. fiołka afrykańskiego i skrzętnika. Nożem odcinamy liście pozostawiając ogonek. Sadzimy ukośnie w podłożu, tak by blaszka liściowa znajdowała się nad powierzchnią ziemi.

Odcinki pędów

Pęd tnjemy na odcinki ok. 5 cm, aby miały 2 węzły liściowe, wkładamy ukośnie lub pionowo.

Podział

Roślinę kępiastą dzielimy na części ze stożkiem wzrostu, liśćmi i korzeniami.

Odkłady

Stosujemy je m.in. u pnącz, roślin zwisających, które mają miękkie pędy. Potrzebne będzie nam nowe naczynie z podłożem, do którego przytwierdzamy pęd. Po ukorzenieniu się odcinamy od rośliny matecznej.

Odkłady powietrzne

Nacinamy skórę na pędzie, okładamy go mokrym mchem albo torfem, owijamy folią. Kiedy korzenie przerosną obłożenie odcinamy sadzonkę i sadzimy.

Odrosty i rozety

Odrosty są małymi roślinami, które powstają wokół podstawy rośliny np. u bromelii i kaktusów. Oddzielamy je nożem zachowując jak najwięcej korzeni. Niektóre rośliny wytwarzają rozety liściowe, które oddzielamy od matecznika.

Nasiona

Wysiewamy wiosną lub latem, przysypując ziemią, podlewamy, przykrywamy szkłem albo folią. Po ukazaniu się siewek pikujemy, czyli przesadzamy do docelowych doniczek.

Zarodniki

Tą formę rozmnażania stosujemy u paproci. Na papier otrząsamy zarodniki, które znajdują się na spodniej stronie liści.

Niektórym roślinom zwłaszcza szybko rosnącym, samo przesadzanie nie zapewni dostatecznego zapotrzebowania w składniki pokarmowe. Czasem przesadzanie dużych roślin staje się niemożliwe, dlatego konieczne jest ich dokarmianie w okresie wzrostu i kwitnienia. Najprostszym sposobem odżywiania roślin jest wodny roztwór składników pokarmowych zwłaszcza, że na rynku jest wiele nawozów płynnych do pielęgnacji roślin pokojowych. Można również rośliny dokarmiać dolistnie przez zraszanie. Nigdy nie wolno zwiększać dawki podanej na instrukcji. W niektórych przypadkach lepiej zmniejszyć.

Większość roślin pokojowych wymaga regularnego przycinania. U niektórych zabieg ten ma charakter higieniczny i poprawia wygląd rośliny, jak po prostu usuwanie obumarłych kwiatów. Głównie jednak cięcie formujące stosowane jest z dwóch powodów. Po pierwsze zapewnia ładny pokój i schludny wygląd rośliny. Często w domu roślina nadmiernie się wydłuża. Takie rośliny należy silnie przyciąć, aby nadać roślinie ładniejszy kształt i pobudzić do wzrostu. Cięcie stymuluje kwitnienie. Usunięcie wierzchołka sprawia, że roślina zużywa energię nie na tworzenie nowych liści, lecz kwiatów i pędów bocznych. Podobny efekt daje niekiedy trzymanie roślin w doniczkach nieco dla nich za małych. Cięcie należy zawsze wykonywać pewną ręką, ostrym nożem lub sekatorem. Jeżeli z przyciętego pędu wydzieli się sok można posmarować ranę wazeliną.

Podlewanie

Trudnością może być stwierdzenie, kiedy należy podlewać rośliny doniczkowe. Według ogólnej zasady powinniśmy je podlewać wtedy, kiedy tego potrzebują. Takie stwierdzenie może wydawać się nadmiernym uproszczeniem, ale ono właśnie jest trafne. Zwisające liście i słabe łodygi są oczywistymi sygnałami, że potrzeba im więcej wody, ale nie można dopuścić do takiego stanu. Są inne, mniej wyraźne objawy: liście niektórych roślin stają się bladziej, półprzezroczyste, a u innych wędną pąki kwiatowe. Zapotrzebowanie na wodę zależy od wielkości rośliny, środowiska naturalnego i co najważniejsze, od pory roku. Bujnie rosnące rośliny potrzebują dużo wody, ale w okresie zimowego spoczynku zapotrzebowanie to bywa znacznie mniejsze.

Nigdy nie wolno podlewać rutynowo, tylko dlatego, że ktoś nam powiedział, żeby podlewać co ileś tam dni. Dużo lepiej jest sprawdzić najpierw ziemię, gdyż ta pokaże nam, czy roślina potrzebuje podlewania czy nie. Regularne „ważenie” doniczki w ręce może też dać pewną wskazówkę co do ilości wody w ziemi (ziemia mokra waży więcej niż ziemia sucha). Na tej metodzie można polegać, ale potrzeba trochę praktyki. Poza tym nie jest zbyt praktyczna w przypadku dużych roślin w większych doniczkach. W sprzedaży są mierniki wilgotności (higrometry), wskazujące dokładną zawartość wilgoci w ziemi. Wystarczy tylko rzucić okiem, aby odczytać „mokro”, „wilgotno”, „sucho” i wiedzieć jak postąpić dalej. Można też posłużyć się dostępnymi w sprzedaży prostymi, małymi wskaźnikami „patyczkami”, lub innymi próbkami, które wbite w ziemię zmieniają kolor stosownie do zawartości wilgoci. Mówiąc ogólnie należy podlewać ostrożnie, a w razie wątpliwości, lepiej zaczekać dzień lub dwa przed podjęciem decyzji.

Jak podlewać?

Większość roślin lubi „napić się” dokładnie za jednym razem, a ponownie dopiero, gdy ziemia w doniczce wyschnie. Złym przyzwyczajeniem jest częste podlewanie po trochu. Podlanie małą ilością wody powoduje, że nie dosięgnie ona niższych warstw ziemi w doniczce, zaś zbyt obfite, doprowadza do niekorzystnego przepojenia wodą. Nadmierna ilość wody wypycha powietrze z ziemi, stwarzając idealne warunki dla rozwoju grzybów i do gnicia korzeni.

Rodzaj wody do podlewania

Woda wodociągowa nadaje się dla większości roślin, nawet jeśli ma większą zawartość wapna. Zawsze jest lepiej podlać wodą letnią, albo przynajmniej o temperaturze pokojowej. Zaleca się zostawić polewaczkę z wodą na noc w tym samym pomieszczeniu co roślina, aby woda osiągnęła temperaturę pokojową i aby ulotniło się nieco chloru. Idealna woda powinna zawierać jak najmniej wapnia. Można wykorzystywać wodę deszczową, jeśli mieszka się na wsi, natomiast w mieście woda ta może zawierać trujące związki chemiczne. Dla roślin, które nie znoszą wapnia, takich jak azalia (*Rhododendron simsii*), można wodę przegotować. Wolna od wapnia jest również woda destylowana, ale zbyt kosztowna, by używać jej do podlewania (z wyjątkiem chyba najcenniejszych roślin). Nie wolno natomiast używać wody zmiękczonej różnego rodzaju chemikaliami.

Ile dać wody?

Bardzo ważne jest zapewnienie roślinom odpowiednich ilości wody, bowiem zarówno nadmiar jak i jej niedostateczna ilość są szkodliwe. Podlewanie nadmierne bardziej szkodzi roślinie, niż podlewanie skąpe.

Podlewanie oszczędne

Za każdym razem wlewamy taką ilość wody, aby zaledwie zwilżyć całą ziemię w doniczce. Uważamy, aby woda nie wypłynęła na podstawkę przez otwór w dnie. Podleając od dołu wlewamy na podstawkę 1 cm za jednym razem, powtarzamy, jeśli jest taka potrzeba. Patyczkiem badamy suchość ziemi, należy podleć, kiedy wyschło około dwóch trzecich ziemi. Wlewamy tyle wody, aby ziemia przesiąkła, a woda nie pokazała się na podstawce i ponownie badamy patyczkiem. Na suche miejsca dolewamy wody, nigdy nie zostawiamy wody na podstawce.

Podlewanie umiarkowane

To podlewanie wymaga całkowitego zwilżenia ziemi, z tym, że między jednym a drugim podlewaniem pozwalamy jej wyschnąć na głębokości 1-3 cm. Podleając od dołu wlewamy wodę warstwami na podstawkę doniczki i powtarzamy to tak długo, aż powierzchnia ziemi stanie się wilgotna. Podleamy umiarkowanie, kiedy powierzchnia ziemi jest sucha w dotyku. Wlewamy tyle wody, aby zwilżyć, a nie nasycić całą ziemię. Przystajemy podlewać, gdy krople wody ukażą się na podstawce. Wylewamy z podstawki nadmiar wody.

Podlewanie obfite

Tego rodzaju podlewanie wymaga stałego utrzymywania wilgotnej ziemi. Nie pozwalamy jej wysychać, nawet na samej powierzchni. Każdorazowo dolewamy tyle wody, aby wypłynęła na podstawkę przez otwór w dnie doniczki. Przy podlewaniu od dołu uzupełniamy wodą podstawkę, aż woda nie będzie więcej wchłaniana. Kiedy powierzchnia ziemi jest sucha w dotyku, podleamy dużą ilością wody. Polewamy całą powierzchnię ziemi, aż woda wypłynie na podstawkę otworem w dnie. Wylewamy wodę z podstawki.

Wybór właściwego podłoża

Odpowiednie podłoże, właściwa ziemia stanowią bardzo istotny czynnik dla prawidłowego rozwoju roślin. Nie należy używać ziemi ogrodowej, gdyż może ona zawierać nasiona chwastów, szkodników a także być źle przepuszczalna. Zawsze lepiej kupić specjalną ziemię do kwiatów. Ziemi torfowych nie można zbyt mocno ubijać oraz nie można jej całkowicie przesuszyć. Są one doskonałe dla paproci, lecz nie nadają się do roślin szybko rosnących, potrzebujących stale dużej ilości składników pokarmowych. Niektóre rośliny do prawidłowego wzrostu potrzebują ziemi niezawierającej gliny, takich jak ziemię wrzosowe, których podstawowym składnikiem jest torf. Niektóre rośliny zwłaszcza ananasowate lubią ziemię lekką, dobrze napowietrzoną.

Nawożenie

Składniki pokarmowe gwarantują zdrowy wzrost i prawidłowy rozwój roślin. Jednak ważny jest prawidłowy skład i właściwe dawkowanie. Przy różnorodności składników pokarmowych, jakie potrzebują nasze rośliny, możemy stosować nawozy gotowe. Należy wyróżnić rośliny o ozdobnych liściach i ozdobnych kwiatach. Rośliny kwitnące potrzebują pewnych składników jak fosfor i potas w znacznie większych ilościach aniżeli rośliny liściaste, które potrzebują większego zapotrzebowania w azot i magnez. Złe nawożenie powoduje zmniejszoną ilość zawiązanych pąków kwiatowych lub nawet nie zawiązą ich wcale. Każdy gatunek ma swoiste zapotrzebowanie na składniki pokarmowe. Rośliny kwitnące, które uprawia się przez wiele lat, mają największe zapotrzebowanie na składniki pokarmowe w czasie kwitnienia. Rośliny doniczkowe w okresie zimowym w ogóle nie rosną, gdyż otrzymują za mało światła, składniki pokarmowe w tym okresie są właściwie niepotrzebne. Okres zimowy to okres przerwy w nawożeniu. Inaczej w glebie zaczną gromadzić się te substancje, prowadząc do przenawożenia. Rozpoznaje się je po tym, że mimo wilgotności gleby rośliny więdną. Przyczyna leży w tym, że stężenie soli nawozowych jest tak wysokie, iż zatrzymuje wodę w podłożu. Środkiem zaradczym na nawożenie jest gruntowne przepłukanie bryły korzeniowej. Roślinę stawia się pod prysznicem i wielokrotnie przelewa się wodą przez 5-10 minut. Woda wypłucze nadmiar soli. Można również wymienić ziemię na nową i dbać o wysoką wilgotność. Płynne pożywki, pałeczki, granulaty, kulki, stożki nawozowe, w takich postaciach oferowane są nawozy. Pożywki płynne rozcieńcza się w wodzie do podlewania. W zależności od gatunku takie nawozy stosuje

się co dwa do czterech tygodni w okresie wzrostu. Zaletą nawozów płynnych jest to, że można nimi nawozić również rośliny wrażliwe stosując większe rozcieńczenie. Pałeczki, kulki, stożki nawozowe wciska się do gleby. Stopniowo uwalniają one składniki pokarmowe do gleby względnie do strefy korzeniowej. Ilość przelicza się na wielkość doniczki. Najwygodniejszą formą nawożenia są nawozy długo działające lub o spowolnionym działaniu. Granulat taki zawiera obok natychmiast dostępnych dla roślin substancji także takie, które uwalniają się powoli i stopniowo w zależności od czasu i temperatury. Zaletą jest to, że w zależności od produktu można zapomnieć o nawożeniu na trzy do sześciu miesięcy. Takie nawozy dostępne są w formie granulatu i bryłek. Bryłka zawiera ilość nawozów odpowiednich do wielkości doniczek. Dodatkowa dawka nawozu przy typowo jasnych lub zielono-pstrych liściach nic nie da. Chloroza liści występuje wtedy, gdy pH gleby jest nieodpowiednie.

Światło jest bardzo ważne dla wszystkich roślin. Bez wystarczającego światła rośliny słabo rosną, a liście są małe i blade. Zdrowy rozwój rośliny zależy od procesu fotosyntezy, wywołanej działaniem światła na zielony pigment (chlorofil). Pigment ten jest obecny nie tylko w liściach zielonych, ale również w czerwonych, brązowych, purpurowych i szarych, gdzie inny barwnik jest tylko nałożony na zieleń. Natomiast liście różnobarwne są w najbardziej niekorzystnej sytuacji, gdyż części żółte, kremowe czy białe nie zawierają chlorofilu. Z tego powodu liście różnobarwne na ogół potrzebują mocniejszego światła, jeśli mają zachować kontrast kolorów.

Poziomy światła w domu

W swoim naturalnym środowisku rośliny dostosowały się do szerokiej skali różnych poziomów światła. W domu powinniśmy starać się zapewnić im światło jak najbardziej zbliżone do tego, jakiego potrzebują. Aby to zrobić, powinniśmy oszacować ilość światła w różnych częściach każdego pokoju. Może to być trudne, gdyż oko ludzkie nie potrafi dobrze ocenić intensywności światła. Jedynym naprawdę dokładnym sposobem jest zmierzenie intensywności światła przy użyciu małego, ręcznego światłomierza fotograficznego lub aparatu fotograficznego z wbudowanym światłomierzem. Prawdopodobnie będziemy zaskoczeni widząc, jak niskie są poziomy światła w pomieszczeniach: na parapiecie okna południowego nasze rośliny otrzymają tylko połowę tej ilości światła, jaką otrzymałyby rosnąc na zewnątrz - a to z powodu odbicia światła od szyby. Zaledwie o jeden metr dalej w głąb pokoju jest już tylko 3/4 tej ilości światła co w oknie. Niemniej jednak, większość popularnych roślin domowych

jest bardzo tolerancyjna i ich umiejętność dostosowania się do nowych warunków, jest główną przyczyną ich popularności.

Długość dnia

Oprócz intensywności, również czas otrzymywania światła lub długość dnia, jest ważnym czynnikiem decydującym o tym, ile światła roślina otrzyma. Większość roślin potrzebuje od 12 do 16 godzin światła dziennego do aktywnego rozwoju. Liściaste rośliny domowe dzielą się na dwie grupy: pierwsze - które przestają rosnać późną jesienią, a zimą odpoczywają, i drugie - które będą rosły przez całą zimę, zachowując swój atrakcyjny wygląd. Rośliny liściaste z obszarów tropikalnych, które tam codziennie przez cały rok otrzymują w ciągu 12 godzin światło słoneczne, będą rosły również w klimacie umiarkowanym tylko wtedy, kiedy nawet zimą zapewni im się tak dużo światła jak to jest możliwe stosując np. światło sztuczne oraz ciepłe pomieszczenie. Rośliny z bardziej umiarkowanych obszarów przestają jedynie rosnać (albo zwalniają swój rozwój) z nastaniem zimy i krótszego dnia. Ogólnie mówiąc, rośliny kwitnące potrzebują więcej światła niż rośliny liściaste, aby mogły pobudzać produkcję pąka kwiatowego, umożliwiając mu właściwy rozwój. U wielu roślin produkcja kwiatów zależy od długości dnia. Rośliny takie dzielą się na: rośliny potrzebujące długiego dnia i rośliny potrzebujące krótkiego dnia. Te pierwsze zakwitają, jeśli będą otrzymywać więcej jak 12 godzin światła dziennego przez pewien okres czasu (nie ma znaczenia czy to jest światło naturalne, czy sztuczne). Na przykład fiołki afrykańskie (*Saintpaulia hybrids*) mogą zakwitnąć przy sztucznym świetle w dowolnej porze roku. Rośliny potrzebujące krótkiego dnia, zakwitną po pewnym okresie otrzymywania światła przez mniej niż 12 godzin dziennie. Poinsecja (*Euphorbia pulcherrima*), złocenie (*Chrysanthemum hybrids*) i zygokaktusy (*Schlumbergera sp.*) zakwitają jesienią, gdyż wystarczy im krótki dzień. Złocenie można obecnie kupować przez cały rok, ponieważ ogrodnicy stosują metodę pozornego skracania dnia, osłaniając rośliny czarną folią polietylenową na kilka godzin dziennie. Wiele roślin nie ma specjalnych wymagań odnośnie długości dnia i kwitną przez większość lub przez cały rok. Są one znane, jako rośliny neutralne.

Jak rośliny szukają światła?

Wszystkie rośliny odwracają swe liście w kierunku źródła światła, z wyjątkiem gatunków o sztywnych liściach, takich jak sansewieria (*Sansevieria sp.*), wiele palm i dracen oraz rozetowych neoregelii. Pokoje o białych lub białych

ścianach odbijają światło na rośliny, podczas gdy pokoje o ciemniejszych kolorach pochłaniają światło i zmuszają rośliny do odwracania się w kierunku okien. Aby przeciwdziałać tej naturalnej tendencji i zachować prosty, zrównoważony rozwój, należy często odwracać rośliny.

Odpowiednia intensywność światła dla różnych roślin

Miejsce słoneczne to takie, na które bezpośrednio pada światło słońca przez cały lub przez część dnia. Okna południowe otrzymują światło przez większość dnia, okna wschodnie otrzymują światło przez kilka godzin rano, a okna zachodnie przez kilka godzin po południu. Siła światła będzie zależec od szerokości geograficznej i od orientacji pokoju. Pokoje południowe otrzymują światło intensywniejsze, ale latem nie sięga ono tak daleko w głąb pokoju, jak w pokojach wschodnich, czy zachodnich. Na wybrzeżu, gdzie światło jest jaśniejsze dzięki odbiciu od morza, mogą okazać się potrzebne jakieś sposoby zacieniania okien południowych latem, aby zapobiec oparzeniu liści i zbyt częstemu wysychaniu ziemi. Taki rodzaj słońca jest odpowiedni dla takich roślin jak kaktusy pustyńne, sukulenty z otwartego buszu czy sawanny, neoregelie o twardych liściach oraz dla niektórych lubiących słońce roślin kwitnących.

Światło rozproszone

Światło rozproszone to bezpośrednie światło słoneczne, które zostało przefiltrowane przez półprzezroczystą firankę czy żaluzję lub przysłonięte drzewem względnie budynkiem. Ten poziom oświetlenia znajdziemy także w odległości 1-1,5 m od okna, otrzymującego światło bezpośrednie. Chociaż nie pada tu światło bezpośrednie, ogólnie poziom jasności jest wysoki. Światło rozproszone jest w 1/2 lub 3/4 tak intensywne jak światło bezpośrednie. Jeśli mamy wątpliwości co do rodzaju światła, jakiego wymaga nasza roślina, umieścimy ją raczej w świetle rozproszonym, ponieważ zbyt mała ilość światła jest mniej szkodliwa niż zbyt duża. Palmy, rośliny z tropikalnych lasów deszczowych oraz krzewy, wyłączając draceny, kordyliny, dizygoteki wytworne i miękkolistne bromelie wolą ten rodzaj światła, bowiem przypomina ono warunki, w jakich normalnie rosną (lasy).

Miejsce zacienione

Miejsce zacienione to takie, które nie otrzymuje bezpośredniego czy pośredniego światła. Poziom takiego światła znajdziemy w niedużej odległości od dobrze oświetlonego okna północnego oraz w zacienionych częściach pokoi

słonecznych, np. przy ścianach bocznych, gdzie roślina jest poza zasięgiem światła bezpośredniego (lecz nie więcej jak 1,5-2 m od słonecznego okna). Miejsca zacienione otrzymują około 1/4 tej ilości światła, jaką otrzymują miejsca słoneczne. Taka ilość światła odpowiada roślinom pochodzącym z poszycia dżungli, gdzie są osłonięte przed bezpośrednimi promieniami światła. W tropikalnych dżunglach dzień jest znacznie dłuższy niż zimowy dzień na północnej półkuli i może zająć potrzeba w okresie zimy przesunięcia roślin lubiących cień, bliżej źródła światła. Zacienionego miejsca nie lubią rośliny kwitnące lub o różnobarwnych liściach. Bez światła tracą większość swych liści, a te które pozostaną, tracą swoje zabarwienie.

Choroby roślin

Bardzo często pomimo wielu starań nasze kwiaty wyglądają coraz gorzej. Najczęstszym powodem jest niewłaściwa pielęgnacja. Zwykle nie zdajemy sobie sprawy, że nasz kwiat jest nieodpowiednio podlewany czy nawożony, a w mieszkaniu jest zbyt ciepło i sucho. Objawy zalania kwiatów doniczkowych są bardzo podobne do objawów przesuszenia. Na skutek nagromadzenia się nadmiaru wody korzenie nie mogą oddychać i w końcu gniją. Przesuszoną roślinę można uratować wstawiając doniczkę na kilka godzin do naczynia z wodą i przycinając zaschnięte końce pędów. Bardzo niebezpieczne są nagłe zmiany temperatury. Szczególnie zimą trzeba wietrzyć mieszkania (osłaniając kwiaty), gdyż rośliny łatwo przemrozić. Także zbyt mocne nasłonecznienie, wysoka temperatura i suche powietrze mogą być przyczyną powstawania żółto-brązowych plam na liściach i zasychania ich końcówek. Niedostateczna ilość światła powoduje wyciągnięcie się pędów i drobnienie się liści, a u niektórych gatunków (np. fikus Benjamina), także ich opadanie. Rośliny nienawożone rosną słabo, są blade, a ich najstarsze liście żółkną. Czasami właśnie z liści łatwo odczytać, jakiego mikro- lub makroelementu kwiatom brakuje. Na przykład niedobór żelaza objawia się żółtą chlorozą, a brak potasu przebarwieniem liści na czerwono. Wszystkie objawy można zlikwidować zachowując właściwą pielęgnację roślin. Problem zaczyna pojawiać się w przypadku porażenia chorobą grzybową - fuzariozą. Rozprzestrzenia się ona w naczyniach przewodzących wodę, powoduje więdnienie, żółknięcie i w końcu zamieranie pędów. Na to niestety nie mamy wpływu i żaden środek chemiczny nie jest w stanie uratować rośliny. Zarodniki innych grzybów porażają liście, objawami są szaro-brązowe plamy lub mączaste naloty (szara pleśń mącznika). Zaatakowane liście należy usunąć, można również opryskiwać środkiem grzybobójczym.

Dość często na kwiatkach pojawiają się różnego rodzaju szkodniki, opanowują one przede wszystkim wierzchołki pędów i młode liście oraz pączki kwiatowe. Najskuteczniejszym sposobem zwalczania mszyc jest opryskiwanie Pirimorem w aerozolu, dostępnym w sklepach ogrodniczych. Małe srebrzyste cętki na liściach, białe plamki na płatkach kwiatów i towarzyszące im zniekształcenia płatków świadczą o obecności wciornastków. Porażone liście można opryskiwać preparatami Acetellic 50 EC lub Decis 25 EC. Ciepłe i suche lato oraz wysuszone powietrze w mieszkaniach sprzyjają pojawieniu się przecioraków (maleńkie pajęczki, trudne do zauważenia gołym okiem). Sposobem zwalczania jest zwiększenie wilgotności i regularne spłukiwanie spodniej strony liści. Trudnymi do usunięcia szkodnikami są miseczniki i tarczники. Rozpoznajemy je po brązowych tarczach, ułożonych nieregularnie, najczęściej przy głównych nerwach liści i na łodydze. Po zauważeniu należy usunąć je mechanicznie za pomocą gąbki nasączonej denaturatem lub roztworem szarego mydła. Po zabiegu roślinę należy dokładnie spłukać. Jeżeli sposób ten okaże się nieskuteczny należy zastosować środek chemiczny, np. Actellic.

Charakterystyką roślin

Aglaonema (aglaonema commutatum)

Liście tej rośliny przypominają difenbachię. Dorasta do średniej wielkości ok. 50 cm. Jest wrażliwa na przestawianie i obracanie doniczki. Rozmnażamy z sadzonek wierzchołkowych i przez odcłady.

Alokazja amazońska (*alocasia amazonica*)

To roślina o wyjątkowych liściach - mają strzałkowy kształt, a na ciemnozielonych blaszkach widać wyraźnie żółte nerwy. Ich wielkość dochodzi do 30 cm. Roślina ta jest wytworem różnych krzyżówek, posiada trujący sok. Aby dobrze rozwijała się potrzeba jej miejsca półcienistego. Lubi wilgoć i należy ją zraszać. Pozostałe zabiegi są tak jak w przypadku większości roślin. Ponieważ wytwarza odrosty to rozmnażamy ją z nich oraz z bezlistnych sadzonek pędowych.

Anturium (*anthurium scherzerianum*)

Jest popularna ze względu na trwałe kwiaty, które pojawiają się na wiosnę. Nie lubi chłodu - woli ciepło. Nie może stać w pełnym słońcu. Zraszamy tylko okazy niekwitące, zapewniamy podłoże kwaśne, nawożenie przerywamy w grudniu i styczniu.

Araukaria (*araucaria*)

Pochodzi z Ameryki Południowej. Jej budowa przypomina świerk w miniaturze. Wymaga wilgoci, cienia i chłodu. Nawozimy od wiosny do połowy lata. Rozmnażamy przez sadzonkowanie wierzchołka. Opadanie gałązek dolnych piętrowych starszych okazów jest normalne.

Begonia (*begonia*)

Inaczej ukośnica jest uprawiana w doniczkach dla kwiatów. Występuje w wielu gatunkach. Jednym z nich jest begonia królewska, która wymaga miejsca półcienistego i ciepła. Podleamy obficie, nie zraszamy. Nawozimy od wiosny do jesieni. Przy rozmnażaniu stosujemy sadzonki liściowe.

Bluszcz (*hedera*)

Jego skórzaste i dekoracyjne liście w wielu rodzajach doceniali już starożytni wykorzystując go, jako motyw ozdobny. Jest pnączem, które nie potrzebuje wiele światła. Podłoże powinno być kwaśne. W końcu lata tniemy zdrewniałe sadzonki.

Cibora (*Cyperus alternifolius*) - papirus

Jest to roślina blisko spokrewniona z egipskim papirusem. Pochodzi z Madagaskaru. Dorasta do 1 m. Kępy liści zwieńczone są jakby czaszą parasola. Rośnie szybko. Rozmnażamy przez odcięcie łodygi z liśćmi, które do połowy skracamy, umieszczając w naczyniu z wodą. Gdy wypuszcza korzenie sadzimy. Należy do roślin, które

muszą mieć stale dużo wilgoci. Dobrze nadaje się do uprawy hydroponicznej.

Cykas (*Cycas revoluta*) - sagowiec

Podobny do paproci albo palmy należy do roślin długowiecznych. W naturalnym środowisku dożywa kilku tysięcy lat. Efektowne, sztywne, pierzaste liście wyrastają z bulwiastej łodygi, z której robi się mąkę po odrzuceniu trujących składników. Miejsce uprawy jasne i ciepłe, w zimie chłód. Doniczki płytkie, ale szerokie, żeby ograniczyć rozwój korzenia. Rozmnażamy oddzielając boczne odrosty.

Cissus rhomboidalny (*Cissus rhomboidea*)

Jest pnączem niewymagającym. Dobrze traktowany rozrasta się bujnie. Łatwo rozmnaża się przez sadzonki wierzchołkowe.

Cykłamen (*cyclamen*) - fiołek alpejski

Jest to roślina bulwiasta o liściach w kształcie serca ze srebrzystymi plamami. Kwiaty białe, różowe lub czerwone wyrastają wprost z bulwy. Podłoże lekko kwaśne. Nawożenie przerywamy z chwilą pojawienia się kwiatów. Podlewamy na podstawkę, unikamy zmożenia rośliny. Przekwitające kwiaty i żółknące liście wyrywamy. W celu kwitnienia w następnym roku zasuszamy bulwę, którą przechowujemy w chłodnym miejscu najlepiej w torfie. W lipcu wkładamy do doniczki tak, by 1/3 bulwy wystawała ponad podłoże.

Diffenbachia

Jest to roślina efektowna i dekoracyjna. W jej soku występuje strychnina, jednak przy zabiegach pielęgnacyjnych nie ma obawy zatrucia. Jej rozmnażanie w warunkach domowych jest trudne. Lubi jasne miejsca i zraszanie.

Dracena (*dracaena*) - smokowiec

To drzewa lub krzewy pokrewne kordylinie. Osiąga dość znaczny rozmiar ok. 1 m. Miejsce widne, lubi zraszanie. Rozmnażanie przez odcięcie wierzchołka, kawałków pnia.

Fikus (ficus) figowiec

Występuje w odmianach takich jak: benjamin, sprężysty, lirolistny. Pochodzi od potężnych drzew z lasów podzwrotnikowych. Rozmnażamy z sadzonek wierzchołkowych i fragmentów łodygi z liściem. Jest rośliną o sporych rozmiarach.

Filodendron (philodendron Schott) - monstera

Ponieważ osiąga duże rozmiary potrzebuje dużo miejsca. Z pnia wyrastają korzenie powietrzne. Liście głęboko wcinane z otworami w blaszkach. Dobrze znosi warunki mieszkaniowe.

Fiołek afrykański (saintpaulia) - sepolia

Roślina o wysokości do 10 cm o owłosionych liściach i pachnących kwiatach zebranych w grona. Jej uprawa nie sprawia trudności. Lubi stałą temperaturę w ciągu całego roku. Wrażliwa na nadmiar wilgoci.

Gardenia jaśminowa (*gardenia jasminoides*)

Jest to wiecznie zielony krzew o białych pachnących kwiatach. Kwitnie w lecie i jesienią a niektóre z odmian zimą. Wymaga kwaśnego podłoża. Konieczna stała wilgoć.

Hoja (*hoya*) - *woskownica*

Roślina pnąca o pachnących silnie kwiatach z wyglądu jakby ulepionych z wosku. Kwitnie od wiosny do jesieni. Kwiatów przekwitniętych nie usuwamy. Wymaga podpór. Miejsce dobrze oświetlone.

Juka (*yucca*)

Pochodzi z Ameryki. Na pniu wyrasta wachlarz liści. Miejsce widne, nie jest zbyt wymagająca. Przy dobrym traktowaniu po kilku latach można doczekać się kielichowatych kwiataw.

Kalia (*zantedeschia*) - *cantedeskia*

W środowisku naturalnym rośnie na bagnach. Jest to roślina bez wyraźnej łodygi ze strzałkowatymi liśćmi. Kwiatostan składa się z białej pochwy i żółtej kolby. Od kwietnia do lipca zasuszamy ją tak jak to jest w naturze. Po tym czasie mimo braku wilgoci dalej się rozwija. Wtedy przesadzamy ją w celu rozmnożenia, dzielimy fragmenty kłącza.

Koleus blumei (*coleus blumei*) - pokrzywka brazylijska

Bogactwo barw liści stawia go w rzędzie najbardziej kolorowych roślin. Zakwita latem albo w zimie. Jest właściwie jednoroczny, ale przecież można rozmnażać go wegetatywnie z sadzonek pędowych umieszczonych w piasku albo w wodzie. Podłoże do uprawy musi być kwaśne. Lubi światło, ciepło i zraszanie.

Kordylina (*cordyline*)

Z pnia wyrasta rozeta wstęgowatych liści. Rozmnażanie przez kawałki pnia, które umieszczamy w piasku. Po ścięciu wierzchołka pojawiają się rozgałęzione pędy boczne, z których powstają nowe rośliny.

Kroton (codiaeum) - trójskrzyn pstry

Występuje w wielu odmianach o różnym kształcie liści, ich kolorze i wzorze na nich. Jest rośliną efektowną. Miejsce uprawy cieniste. Jako roślina tropikalna lubi dużą wilgotność powietrza. W zimie lub wiosną może kwitnąć. Rozmnażanie z sadzonek pędowych.

Męczennica (passiflora)

To pnącze o dużych niebieskich albo białych kwiatach.

Potrzebuje dużo wilgoci i światła. Rozmnażamy przez odrosty korzeniowe, odkłady. Przed wiosną przycinamy stare pędy.

Niecierpek (impatiens walleriana)

Jego zaletą jest długotrwałość i obfitość kwitnienia.

Wymagają dużo wody, jest wrażliwy na chłód i ma duże wymagania pokarmowe, jednak jest łatwy w uprawie.

Nolina (*nolina*)

Jest rośliną elegancką, która może zastąpić nam palmę. Na jednym lub kilku pniach wyrasta korona efektownych liści. Wymagania ma niewygórowane.

Nephrolepis (*nephrolepis*)

Jest przedstawicielem paproci. Rośnie dobrze w cieniu, lubi wilgoć i wysoką temperaturę. Podłoże kwaśne. Rozmnażanie przez podział bryły korzeniowej.

Oplątwa (*tillandsia*)

Występuje w wielkiej liczbie gatunków. W naturze rośnie w różnych warunkach. Niektóre są epifitami. Miejsce uprawy jasne i ciepłe. Lubi zraszanie. Latem pojawiają się kłosowate kwiatostany. Nie jest trudna w uprawie a jest oryginalna.

Poinsecja (*poinsettia*) - gwiazda betlejemska

Lubi obfite podlewanie. Zakwita w okresie Świąt Bożego Narodzenia. Kwiatostan składa się z drobnych kwiatów a dekoracyjne przykwiatki to czerwone lub różowe liście, które tworzą gwiazdę na szczycie pędu. Po przekwitnięciu zrzuca liście. Przenosimy ją wtedy do chłodnego miejsca zmniejszając podlewanie aż do zasuszenia. W marcu przycinamy pędy i wycinamy na widne miejsce. W chwili pojawienia się pąków przesadzamy.

Skrzydłokwiat (*spathiphyllum*)

Jest to roślina odporna na warunki domowe. Jej kwiaty o białej pochwie i żółtej kolbie są trwałe. Pochodzi z terenów bagiennych i dlatego można uprawiać ją hydroponicznie. Rozmnaża się przez podział kłączy.

Wydawca: **Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Karniowicach**
32-082 Bolechowice, Karniowice 9; tel. 012-285-21-13/14, fax 012-285-11-07; www.modr.pl
Skład komputerowy: Dział Promocji i Wydawnictw. Druk: PZDR Nawojowa
ISBN - 83-60394-66-0